

המערכה

למען

החינוך היהודי בקוריות

מאת נתן אברהם

בקיץ תשל"ג יצא הרבי בקריאה לייסד קייטנות קיץ ולפעול עם הילדים בכל דרך אפשרית. בעקבות זאת הוקמו ברחבי הארץ לראשונה בהיסטוריה שורה של קייטנות קיץ וסיפורה המרתק של אחת הקייטנות שהוקמה בחיפה והקריות על ידי הרב זושא הפרטיזן, הרב ראובן דונין ויבלחט"א הרב יגאל פיזם שהתחילו הכול מ'אפס' והקימו קייטנה לתפארת שגרמה לרבי נחת רוח רבה • ארבעים שנה

אחת נפתחו כמה קייטנות ברחבי הארץ? מסתבר שהתופעה החלה לרקום עור וגידים בזכות שיחה מיוחדת שנשא הרבי בערב חג השבועות תשל"ג, והיא שרתמה את הרב זושא ווילמוסקי "הפרטיזן" לפעולה. ר' זושא הסתובב ברחבי הארץ ויהדליק את הפעילים ליצור מסגרות חינוכיות בקיץ.

הקריות זה קו החזית

הכול החל כאמור, בערב חג השבועות שנת תשל"ג, כאשר הרבי יצא בקריאה לדאוג לכך שבחופשת הקיץ יקבל כל ילד יהודי חינוך תורני. הרבי תבע, ביקש והתחנן לפעול עם

את הקייטנה החב"דית הראשונה בצפון הארץ, רב קהילת חב"ד בקרית-שמואל הרב יגאל פיזם.

"הקהילה המרכזית של חב"ד הייתה בכפר חב"ד, והייתה גם קהילה בירושלים. זמן קצר קודם לכן ייסד הרבי את הקהילות בנחלת הר חב"ד שבקרית מלאכי ובשיכון חב"ד בלוד. הקהילה בצפת נוסדה רק בקיץ באותה שנה עם בואו של שליח הרבי הרב אריה לייב קפלן ע"ה, שבועות ספורים לפני מלחמת יום הכיפורים. הריכוזים החדשים היו עדיין צעירים מכדי לארגן מחנות קיץ. בתי חב"ד כמעט ולא היו אז בארץ ישראל, כך שהמושג 'קייטנה חב"דית' למקורבים – לא היה קיים".

אז מה קרה בקיץ תשל"ג שבבת

א לפי ילדים נהנים ממש ברגעים אלו של כתיבת השורות, בקייטנות חב"ד הרבות הפזורות ברחבי הארץ. דומה כי אין כיום עיר או אפילו יישוב ברחבי הארץ, מדן ועד אילת, שלא מתקיימת בה פעילות קיץ חב"דית. לצעירים שבינינו נראה הדבר כחלק מהוויה מוכרת שהייתה קיימת מאז ומעולם, אולם אין הדבר כך.

מסתבר שעד שנת תשל"ג פעלה קייטנה חב"דית אחת ויחידה בכפר חב"ד, אליה הגיעו גם תלמידים חב"דיים מכל ערי השדה לצד ילדי 'מקורבים'.

"צריך להבין שחב"ד הייתה קטנה באותן שנים", אומר בערגה מי שיסד

שליח לקייטנה מארצות הברית

מימין לשמאל: הרב דוד רסקין, הרב יגאל פיזם ור' אורי לופליאנסקי
בעמוד הימני: הרב ראובן דונין

"הרבי נטע תחושה ברורה שמוכרחים לפעול"
הרב יגאל פיזם

ברחוב שררה תחושה של אופוריה. שטחי יהודה ושומרון היו בידנו, הכותל המערבי, קבר רחל, קבר יוסף, קברם של האבות בעיר חברון. מדוע הרבי מרעיש עולמות? מה קרה? אולם הרבי נטע בקרב החסידים תחושה ברורה שמוכרחים לפעול וכמה שיותר בכדי להציל את עם ישראל.

"יום אחד מגיע לביתי ר' זושא הפרטיזן ובפיו שליחות מיוחדת מהרבי", נזכר הרב יגאל פיזם, "הוא ביקש שנסע יחד לביתו של הרב דונין, והצטרפתי אליו בשמחה. בביתו של הרב דונין הודיע ר' זושא שהשליחות של השנה היא לעשות פעולות שהכותרת שלהם תהיה 'מפי עוללים ויונקים'. הוא הזכיר את כל הפירסום

ילדים בכל דרך אפשרית: בלימוד תורה, בנתינת צדקה וכו'. הרבי ציין את הפסוק "מפי עוללים ויונקים יסדת עוז להשבית אויב ומתנקם". מאוחר יותר ביקש הרבי שיגיעו עם תינוקות של בית רבן לרחבת הכותל המערבי ולקברי צדיקים כדי להתפלל ולשפוך את צקון לבם בפני אבינו שבשמים בכדי שתתבטל הגזרה כנגד עם ישראל.

"הדברים היו לחידה בעיני כולם", נזכר הרב יגאל פיזם. "אני זוכר את זה כאילו זה היה היום. הרבי הרעיש עולמות על הצורך לפעול עם ילדי תשב"ר כדי להשבית אויב ומתנקם, אבל אף אחד לא הבין למה הרבי מתכוון. לאיזה 'אויב ומתנקם'? היה זה בימים שאחרי מלחמת 'ששת הימים'

ראש עיריית ירושלים מונה לרכז הקייטנה

לאחר מסע ארוך ומתיש שעשה הרב פיזם לאיתור מקום נאות לקייטנה, לצד קבלת תשובות שליליות מגורמים רבים, הוא מצא לבסוף חורשת אדמה בגבול שבין קריית שמואל לקריית מוצקין. כעת רק נותר לקבל את אישור העיריה, מי שמכיר ויודע איך הביורוקרטיה העירונית עובדת, מבין שהדבר איננו קל כלל ועיקר, מה גם שאיש בעירייה לא הכיר את הפעילות החב"דית, ומדוע שינדבו שטח בעבור כך.

"מי שסייע מאוד בהשגת האישורים היה הרב משה דרוקמן ע"ה מקריית מוצקין, אביו של רב העיר כיום. הוא היה יהודי משכמו ומעלה, עסקן ציבורי מהמעלה הראשונה, כזה שפעל הכול בשקט ובהצנע לכת, בלי צלצולים של רעש ופירסום. היו לו קשרים עמוקים עם דמויות מפתח והוא הפגיש אותנו עם ראש העירייה דאז מר משה גושן ז"ל.

"ראש העיר שמע את בקשתנו ושאל: 'מאיפה יהיה לכם כסף לממן את זה? תקציבים לא אוכל לתת לכם', אמר בצורה ישירה. סיפרתי לו שאנחנו פועלים בשליחותו של הרבי, והוספתי שהרב ראובן דונין ניאות למשכן את ביתו לצורך העניין. מששמע זאת, התרגש. 'אם יש יהודי שמוכן בשביל עשייה להפסיד את הרכוש הפרטי שלו, סימן שמדובר בפעילות שהיא ראויה ואמיתית', אמר וכבר באותה פגישה חתם על האישורים."

הרב משה זאב פיזם, כיום שליח בעיר בשרדות, זוכר היטב את אותה קייטנה. הוא היה אז ילד בגיל 11 ונטל בה חלק פעיל. למרות גילו היה עוזר ואיש צוות. כשאנחנו מבקשים ממנו להיזכר באותה קייטנה, הזיכרון הכי חזק שלו קשור למקום בו היא התקיימה.

"היום לא היו מאשרים את הקייטנה הזו", אומר בחיוך מי שבעצמו מנהל בימים אלו קייטנה בעיר שליחותו שדרות, "שהינו שבועיים ימים בחורשה הסמוכה לפסי רכבת מבלי שגדר חצצה בנינו. עזרים פרימיטיביים חצצו בין הקייטנה של הבנות לזו של הבנים. על הקייטנים

הרב יגאל פיזם עם אחת מקבוצות הקייטנה במהלך פעילות

הדתי בקריית שמואל, בשר מבשרה של תנועת ה'מזרחי', ומדי שבוע היה מגיע לחיפה לביתו של הרב דונין והשניים היו משוחחים, לומדים ומקדמים את הפעילות החב"דית בצפון הארץ.

"המוטו שאפיין אותנו באותן שנים זה לעשות!", מחייך הרב פיזם. "הכנו רשימה של שלושה דברים שעלינו לטפל בהקדם בכדי שהעסק ייצא לדרך. א. השגת מקום נאות לקייטנה. ב. השגת מימון. ג. גיוס צוות מוכשר. מכיוון ששימשתי באותם ימים מורה בתיכון הדתי בקריית שמואל בברכתו של הרבי, החליט הרב דונין שהמשימה תיפול עלי כתפיי. 'לגבי הכסף', אמר בנחרצות 'אם תהיה בעיה, תאמר שאני ראובן דונין מוכן למשכן את הבית הפרטי שלי לטובת הענייין..."

וההד הרחב שדבריו של הרבי עשו בארץ ישראל ועל הפירסום בעיתונות, והוסיף כי מכיוון שעוד מעט מגיעים ימי החופש הגדול, מוכרחים לארגן קייטנה חב"דית שיתחנכו בה תלמידים לא דתיים והללו ילמדו תורה ויגידו תהילים."

"ר' זושא היה מגיע פעמים רבות לחיפה ולקריות כדי לקדם עניינים שונים של הרבי, אך לפעילות הזו היה גוון מיוחד. לא עוד פעילות נקודתית אלא לייסד מוסד שלם שלאיש אין ניסיון בו. 'אני זוכר שר' זושא דפק על השולחן ואמר, 'הקריות זה קו החזיתי'. 'יצאנו מהפגישה עם החלטה ברורה שהרבי רוצה קייטנה בקריות, וכך יהיה. מאיפה נביא סכומי כסף? מאיפה יהיה מקום לקיים את הקייטנה, והנעלם הכי גדול: מאיפה ואיך יגיעו הילדים? הרי לא היה מוסד חב"די אחד בכל הצפון, איש לא מכיר את היכולות החינוכיות שלנו, ואיך הורים יסמכו עלינו וישלחו אלינו את הילדים? השאלות עלו בחלל החדר, אבל לא כדי להתחמק מהשליחות, אדרבה, כדי ליעל ולהעצים אותה. היה ברור הרבי רוצה זה יקום ויהיה."

באותם ימים הקהילה החב"דית בקריות ובחיפה מנתה מתי מעט עד כי ניתן היה לספור אותם על יד אחת. כמה שנים קודם לכן התקרב לתורת החסידות הרב יגאל פיזם, רב בתיכון

ר' זושא פרטיץ בנאום לפני חניכי הקייטנה. משמאלו: הרב יגאל פיזם

היה להביא מבתיהם חבלים, ניירות וקרטונים של ביצים, כאשר חלק ניכר מהפעילות בקייטנה הייתה יצירה. התנאים היו מינימאליים. אם הייתי מארגן בתקופתנו כזו קייטנה, הייתי נשאר ללא ילדים, אבל אז היו אלו ימים אחרים."

לאחר שנמצא שטח מתאים, התפנה הרב פיזם לאתר צוות הדרכה מתאים. משפחות חב"דיות כמעט ולא היו, והפור נפל על תלמידים מה'מזרחי' שהתקרבו לחב"ד. "היה לי תלמיד מובהק, בחור נפלא עם מידות טובות, קראו לו אורי לופליאנסקי, מי שלימים הפך להיות ראש עיריית ירושלים. הוא סיים את לימודיו בתיכון אצלנו בקרית ים ולמד בכפר חסידים. ידעתי שהוא חברה'מן אמיתי, יצרתי איתו קשר, והוא הסכים מיד. היה עליו לגייס צוות מבין חבריו בישיבה, והוא נטל על עצמו את המשימה."

פיזם הבן זוכר היטב את המדריכים ובעיקר את הרכז אורי לופליאנסקי. "הוא היה אדם חביב מאוד, כריזמטי בצורה בלתי רגילה. בזכותו האווירה הייתה רגועה מתוך שליטה מלאה על הילדים. אחד הכישרונות הגדולים שלו היו בתחום המשחק. יש לי זיכרון חזק שהוא נכנס עם בגדי קוסם והפך בדיל של סיגריה לשטר של כסף, וחוזר חלילה. מדי יום עשה לנו קסמים והילדים אהבו אותו מאוד. זכרני שלפני כמה שנים השתתפנו יחד באירוע שהתקיים ברחבת הכותל המערבי, ופתאום שמתי לב שאני מחזיק בידו ואנחנו רוקדים יחד במעגל רחב. הסתכלתי עליו ואמרתי לו 'שלום המדריך מהקייטנה בקרית מוצקין'. הוא הביט בי בחזרה, חיך מאוד וזיהה אותי מיד כבן למשפחת פיזם."

לופליאנסקי הצעיר עמל על גיבוש תוכנית יומית, וגייס לצדו מדריכים מוכשרים, ביניהם היה הרב יוסף פוגל, כיום מראשי ארגון 'ערכים', ר' אורי גרוס, ועוד מדריכים שנמנו גם על חסידות גור.

את הקייטנה של הבנות לקחו על עצמן בנותיו של הרב שלמה קופציק ע"ה מקרית אתא, אלישבע וחיה. הן למדו באותם הימים במוסד 'בית יעקב' וגייסו מהמוסד הזה מדריכות מתאימות. "מרבית המדריכות באו מקרית סערט וויזניץ בחיפה", אומר

ר' זושא היה מגיע פעמים רבות לחיפה ולקריות כדי לקדם עניינים שונים של הרבי, אך לפעילות הזו היה גוון מיוחד. לא עוד פעילות נקודתית אלא לייסד מוסד שלם של איש אין ניסיון בו. "אני זוכר שר' זושא דפק על השולחן ואמר, 'הקריות זה קו החזית'. יצאנו מהפגישה עם החלטה ברורה שהרבי רוצה קייטנה בקריות, וכך יהיה."

"אני זוכר שהתפרסמה שיחה של הרבי שדיבר על נושא העלייה לארץ ישראל, בה מסביר הרבי את מעלתה של הארץ ומדוע על יהודי שמתגורר בה, להיזהר ולהישמר יותר. הם ראו בזה אמירה אנטי ציונית, כאילו הרבי מתנגד לעליה, והדברים עוררו תסיסה רבה.

זו הסיבה שכשהחלו לחשוב על גיוס קייטנים, הוחלט לתת דגש על איתור ילדים ממשפחות לא דתיות דווקא. השם שניתן לקייטנה היה קייטנת 'תודעה', כדי לגרום להורים לא דתיים לשלוח את ילדיהם לקייטנה שלא תשכח מהם תודעת ישראל ותורתה.

יום אחד העלה הרב דונין רעיון חדש: באותן שנים הגיעו ארצה עולים רבים מרוסיה והשתכנו בחיפה ובקריות. הוא הציע אפוא להזמין לחיפה את הרבנים בערל זלצמן ובנימין

הרב יגאל פיזם בחיך ורומז לאותם ימים שבהם הבידול בין החוגים כמעט ולא היה קיים.

ילדי עולים לצד וותיקים

כעת, כשהיה מקום מתאים וצוות מוכשר שכבר עמל להכין תוכניות מגוונות – נשארה השאלה הגדולה: מאיפה מביאים ילדים? תלמידים מחוגי ה'מזרחי' היו נטועים עמוק בפעילותם, מה גם שבאותם ימים חב"ד נתפסה כמתנגדת חריפה לציונות, עובדה שעמדה לרעתה בקרית שמואל והסביבה שם התגוררה אוכלוסייה ציונית ממלכתית דתית אידיאולוגית.

"בקרית שמואל של ילדותי שררה אווירה של שנאה לחב"ד ולרבי", נזכר הרב משה זאב פיזם באותם שנים.

את ילדיהם לקייטנה, הגיעו ברובם משכבות סוציאקונומיות נמוכות; היו אלו עולים חדשים או משפחות שהפרוטה לא הייתה מצויה בכיסם. עול גיוס הכספים היה מונח כרחיים על צוואריהם של הרב פיזם והרב דונן ע"ה. "מי שסייע לנו רבות היה הרב אברהם אלקונה מאנ"ש בחיפה, שעובד לפרנסתו סוכן ביטוח מאז ועד היום. הוא היה אחד מראשוני הפעילים החב"דיים בחיפה שפעל בין היתר עם יתומי צה"ל. הוא סייע לנו לרשום מכתבים לארגונים ואישים שונים ולבקש מהם עזרה".

הרב אלקונה זוכר בעצמו את אותה תקופה, בה חסידים פעלו ללא לאות והניחו את היסודות לפעילות המסועפת שיש כיום בקריות. "נוסף על הכסף, כל פעיל גייס ילדים לקייטנה", הוא נזכר, "ידענו שזו הוראה של הרבי ובכך נגרום לו נחת".

בפועל המכתבים ששלחנו סייעו במידה מסוימת, אך ההוצאות היו רבות. "הייתה אישה אחת שסייעה לנו רבות", נזכר הרב פיזם, "שמה היה הגב' ורדי והיא הייתה פעילה בארגון 'בני עקיבא' ועבדה בסוכנות היהודית. היא כיוונה אותנו למפעלים שונים כדי שנוכל לקבל מהם עודפי יצור של ניירות כסף וקרטונים עבור עבודות היצירה מבלי שנצטרך לשלם על כך מאומה. יחד עם זאת, היא ארגנה לנו תקציב נכבד מהסוכנות ובזכותו הקייטנה יצאה לדרך. ובכל זאת, הקומץ לא השביע את הארי, וכשהקייטנה הסתיימה, החוב האישי שלנו הסתכם באלפיים ושש מאות לירות. במושגי הימים ההם, היה מדובר בסכום נכבד למדי".

על משאיות בדרך למירון

הקייטנה יצאה לדרך ימים ספורים לפני תשעה באב. יומיים קודם לכן הגיעו למקום אנשי הצוות שהקימו סככות ואוהלים. המדריכות קישטו את כל האזור בקישוטים ססגוניים. למרות הדלות, האווירה הייתה מרוממת. התחושה בקרב אנשי הצוות ובקרב הילדים הייתה שמהו חדש מתחיל. "המדריכים ידעו לעשות את העבודה", נזכר הרב משה זאב פיזם, "במשך שעות בכל יום היינו מוצאים את עצמנו מנסרים, חותכים ומדביקים, והכל

הרב פיזם יגאל (שני משמאל) מסייר בקייטנה עם הרב דוד רסקין (מימין)

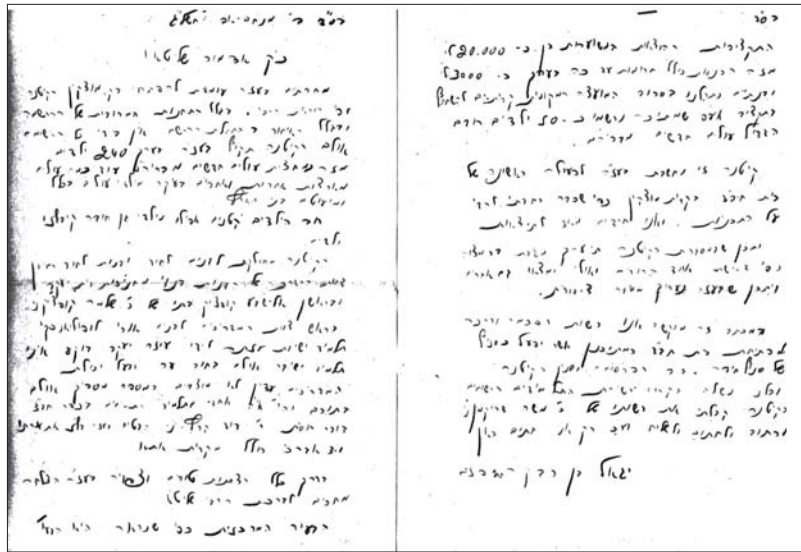
”אני זוכר ששיגרנו פתקים להורים ובהם הודעה על הנסיעה למקומות הקדושים. ואכן, מהקריות יצאו מספר משאיות עם ילדים. אוטובוס היה בגדר לוקסוס אז נסענו במשאיות. היינו עולים על סולם וקופצים לתוך קיבולת המשאית. כיום אני נדהם מאיפה העוז של ההורים לשלוח כך את ילדיהם, אך זו הייתה המציאות.

מאותו ביקור. בכלל, זו הייתה הפעם הראשונה שבה זכיתי לפגוש חסידים שעלו זה עתה מרוסיה הקומוניסטית. בלילה השני לשהותם בבית, הציע אחד מהם שנתוועד, וביקש שאביא 'משקה'. אמרתי לו שאין 'משקה' אצלי בבית. הוא כל כך הזדעזע עד שאמר לחברו 'בא נברח מהבית, מקום כזה שאין בו 'משקה' סכנה להישאר בו. זה 'פיקוח נפש' של ממש... כששמעתי זאת, נבהלתי והרגעתי אותם שאלך להביא 'משקה'. וכך בשעה 12 בלילה סבבתי ברחובות קריית שמואל עד שמצאתי חנות פתוחה ומצאתי שם בקבוקון של 'וודקה'. רק כשהבאתי אותו הביתה, נרגעו הרוחות..."

הקייטנה כבר כמעט יצאה לדרך, אך מה שאיים לפגוע בקיומה, היה הנושא הכספי. ההורים ששלחו

מלאכווסקי מנחלת הר חב"ד. הללו פעלו רבות עם העולים החדשים והם בוודאי יוכלו לדבר על לב העולים לשלוח את ילדיהם. "הייתה להם מכונית פרטית ובאותם ימים היה מדובר באטרקציה של ממש. הם לנו אצלי וסעדו בבית, ובמשך שעות ארוכות כל היום, סבבו בין כבישי השכונות שבהן התגוררו העולים מרוסיה ומהקווקז, וקראו במגפון בשפה הרוסית לעולים לשלוח את ילדיהם לקייטנת ליובאוויטש. עבודתם נשאה פרי והם הצליחו בדרך זו לגייס ילדים רבים. אני זוכר שהייתי מופתע ממידת ההצלחה המסחררת שלהם, ועד כמה הורים סומכים עליהם ומפקידים בידיהם את ילדיהם מבלי שהייתה כל היכרות קודמת.

"ישנה חוויה שחקוקה אצלי חזק

מענה הרבי על הדו"ח מפעילות הקייטנה ופתיחת בית חב"ד. לפני החתימה הוסיף הרבי בכתי"ק: "בברכת הצלחה בהפצת היהדות"

מכתבו של הרב פיזם אל הרבי מב' מנחם אב תשל"ג - דו"ח לרבי על הקייטנה בסיום המכתב - בקשת הסכמה וברכה לפתיחת בית חב"ד בקרית מוצקין

המשך על ידי שהנערים יפנו לחינוך כשר.

במענה כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

נתקבל ות"ח, כן יבש"ט מהמשך טוב בכל זה

ובטח ישתדלו לכתוב מהמשך הפעולות ופירות הקייטנה, לנח"ר כ"ק אדמו"ר שליט"א.

בכבוד רב ובברכת הצלחה בעבוהק"ש

דוד רסקין

המכתב עורר התרגשות רבה ונסך בקרב הפעילים חיות מחודשת. עצם העובדה שהרבי קיבל תיאור מפורט על הקייטנה - הציתה התלהבות בלב צוות המדריכים.

הקייטנה הראשונה שהתקיימה בקיץ תשל"ג, הוכתרה בהצלחה גדולה. "מלבד המשלחת החסידית הגיעו לבקר גם אנשי משרד החינוך שביקשו ללמוד מקרוב כיצד לעשות אינטגרציה בין ילדים מבתים ישראלים לבין ילדי עולים", מציין הרב פיזם.

מהקייטנה עצמה יצאו פירות מבורכים. לא לחינם מכנה הרבי את מחנות הקיץ כ"סדן שמייצרים עליו חסידים".

הרב פיזם: "לא מזמן נכנסתי לבית הכנסת בקרית שמואל ופגשתי יהודי

והמדריכים להפתעה - משלחת של חסידים שנשלחה על ידי הרבי מלך המשיח, ובראשם הרב דוד רסקין ע"ה, הגיעה לבקר את הקייטנה ולראות אותה מקרוב. במשלחת נמנו גם ר' יעקב פלס ע"ה ור' זושא הפרטיזן.

פיזם הצעיר זוכר היטב את הביקור. מסתבר שכבר בבוקרו של יום הודיעו על הביקור, והילדים התרגשו נוכח העובדה שרב מניו-יורק בא לבקרם.

"בתחילה אבי הציג אותו בפני התלמידים שישבו בדממה מוחלטת, למרות שהוא בירך אותנו הילדים בשפת האידיש ואף אחד מאתנו לא הבין מילה וחצי מילה".

המשלחת המכובדת לא הסתפקה בקייטנה זו, ובאותו קיץ ביקרה גם בקייטנות נוספות שנוסדו באותה שנה. מאוחר יותר העביר הרב רסקין את התרשמותו לרבי. חלפו רק ימים ספורים מיום הביקור, ואל הרב דונן בחיפה הגיע מכתב ששיגר הרב דוד רסקין:

"י"ט מנחם אב תשל"ג

שלום וברכה!

משובי מביקורי באה"ק כתבתי דו"ח לכ"ק אדמו"ר שליט"א, ובין השאר מסרתי על עבודתך בשיתוף עם ר' יגאל פיזם בקייטנה בקרית - מוצקין, והשאיפה שלקייטנה זו יהיה

מעוזים פשוטים שנמצאים בכל פינה. יצרנו מלאכות מופלאות של מזוזות וקופות צדקה. כיום אני מביט על אותה תקופה ונפעם. לא היה צריך להוציא אף לא שקל על מלאכות יפות שהעסיקו את הילדים במשך שעות ארוכות".

מול עיני המארגנים עמדה גם הוראתו של הרבי לקחת את הילדים למקומות הקדושים כדי להעתיך שם תפילה כדי "להשבית אויב ומתנקס". איש לא הבין את פשר הדברים, אך הדבר ירד לכלל ביצוע, כפי שמספר הרב משה זאב פיזם, עוזר-מדריך בקייטנה:

"אני זוכר ששיגרנו פתקים להורים ובהם הודעה על הנסיעה. ואכן, מהקריות יצאו מספר משאיות עם ילדים. אוטובוס היה בגדר לוקסוס, אז נסענו במשאיות. היינו עולים על סולם וקופצים לתוך קיבולת המשאית. כיום אני נדהם מאיפה העוז של ההורים לשלוח כך את ילדיהם, אך זו הייתה המציאות. לפני היציאה רכש אבי לחמניות רבות ממאפיית דוידוביץ בעיר כדי שהילדים לא ירעבו, וכך יצאנו לדרך.

משלחת חסידים מכובדת מפתיעה

באחד הימים זכו הילדים

נצלו את ימי הקיץ

קייטנות קיץ ומחנות הנופש החלו הרבה לפני שנת תש"ל, אך מאז תש"ל צבר הנושא תאוצה רצינית, שיחתו של הרבי על כוחם הרוחני של הילדים הגיעה למקומות רבים בארץ ישראל ובעולם ובזכות כך נפתחו קייטנות וקמפפים. גם ההתייחסויות של הרבי לנושא התעצמו.

בשנת תשל"ד ממשיך הרבי באותו קו ויוצא בקריאה "לכל התלמידים ולכל התלמידות בכל מקום שהם ה' עליהם יחיו". הקריאה מסתיימת במילים:

הנני פונה אליכם, בני ובנות ישראל, בני אברהם יצחק ויעקב ובנות שרה רבקה רחל ולאה, בפנייה ובבקשה לבבית וחיבתית – נצלו את ימי הקיץ הבא-עלינו לטובה לאור וברוח האמור לעיל. שימו הדברים האלה על לבבכם על מנת להוציאם לאור לפועל ממש במידה הכי מלאה, ומעשה עיקר.

והשם יתברך יצליח את כל אחד ואחת מכם וישלח לכם ברכתו שיהיו ימי הקיץ הבאים עליכם ועל כל ישראל לטובה ולברכה – מאושרים ובריאים באמת, מאושרים ובריאים בגשמיות וברוחניות גם יחד.

במכתב עצמו מביא הרבי משל מצלילה: אדם שצולל מתחת למים ועוצר נשימתו לרגעים מספר, אזי בהוציאו את ראשו מן המים חש הוא צורך עז לשאוף אויר צח לרווחה להשיב נפשו. ועל דרך זה, אחרי יום צום, כאשר הגוף נחלש מחוסר אכילה ושתייה, אזי מרגיש ביותר בחיות שבאכילה ושתייה כששובר רעבונו.

והנמשל: במשך שנת הלימודים, כאשר כמה שעות מהיום שהיו יכולות להיות מוקדשות לתורה ולמצוות, הולכות על [=מוקדשות ל]לימודי חל או שאר עניינים של רשות, שאינם מזון לנשמה, הרי אותו זמן הוא כעין "צום" לנשמה ועצירת נשימתה. וזה מעורר תשוקתה לתורה ולמצוותיה ביתר שאת וביתר עוז, כאדם המתאוה לחיי נפשו כשהוא חלוש ומעונה.

ובבוא חופשת הקיץ... הרי זו היא העת להשיב לנשמה את אבדתה ולהחיותה ככפליים.

והרבי ממשיך: והרי דבר הוא שחופשת הקיץ מתוכננת לתכלית האמורה, שהרי בעונת הקיץ יכולים אתם לעסוק בתורה ובמצוות בתנאים מתאימים ביותר, במנוחת הנפש, בנוחיות ובאווירה יפה.

ה' חשוך תשל"ה
להילדים ולהילדות
"קייטנות המבצעים"
קריית מוצקין
ה' עליהם יחיו
שלום וברכה:

בנועם קיבלתי דו"ח וגם אלבום תמונות מהליכותיכם ופעולותיכם בקיטנה, ושמחתי לשמוע מהצלחתכם בכל העניינים ופעולות לחיזוק הבריאות, בריאות הנפש ובריאות הגוף גם יחד.

ויהי רצון שיהי' לזה המשך טוב וההשפעה הטובה תהי' ניכרת בכל ימות השנה.

חתימת יד קודשו

אל המכתב הזה צורף מכתב שהגיע באותו תאריך מהמוזכיר ר' ניסן מינדל:

האברך יגאל ש' פיזם
שלום וברכה!

כ"ק אדמו"ר שליט"א קיבל בנועם הדו"ח ואלבום התמונות מהקייטנה. ואף על פי שנתקבל בחודש תשרי אחרי שעונת הקיץ כבר חלפה והילדים והילדות שבו לאהליהם, עם כל זה הואיל לכתוב להם המכתב המוצ"ב, ומסתם ימצא דרך והזדמנות לנצל המכתב באופן המתאים. והרי בודאי מקיימים מגע וקשר עם הילדים גם במשך השנה מזמן לזמן.

ות"ח מראש אם יהי' המשך בהאמור ויודיע בזה.

בברכה מזכיר
חתימת ר' ניסן מינדל

בקשתו של הרבי התקיימה במלואה. הפעילות לא הסתיימה בסוף הקייטנה, אלא נמשכה גם בשאר חודשי השנה. "במהלך השנה היינו מקיימים כינוסי ילדים ומזמינים אליהם את ילדי הקייטנה", מספר הרב יגאל פיזם.

הקייטנה הראשונה נרשמה אפוא כהצלחה גדולה, ומאז זה הפך למנהג של קבע. הקייטנות שבאו אחר-כך כבר זכו לשם אחר, "קייטנות המבצעים". מדי שנה התקיימה קייטנה בקריות עד עצם היום הזה, כאשר השנה מציינים ארבעים שנה לקייטנות הקיץ, בבחינת 'מוסיף והולך' בכמות ובאיכות.

של הרב פיזם, להביא חברה צעירים שיחפשו את עצמם כמדריכים בקייטנה ומשם הייתה הדרך קצרה לחב"ד. "בשנה שבה ריכזתי את הקייטנה היו שני אחים שתפקדו בקייטנה בתור שומרים, ושניהם היום שלוחים מפורסמים", אומר הרב הרטמן.

מכאן ואילך, מדי קיץ, התקיימה בקריות קייטנה חב"דית מרובת ילדים. היו שנים שבהן השתתפו אלף ילדים ויותר. הרבי ליווה את הקייטנות במכתבי עידוד רבים ובכל מכתב דרש שזו תהיה 'פעולה נמשכת'. שהפעילות לא תיעצר בשבועיים הללו אלא יהיה לה המשך על פני השנה כולה. בשלהי קיץ תשל"ד שלחו המארגנים לרבי אלבום מהודר הסוקר את פעילות הקייטנה. הרבי שיגר כתשובה מכתב בו הוא מציין את הצורך להמשיך את הפעילות על פני כל השנה.

ששערו שיבה. הוא ניגש אלי ושאל אם אני מכיר: לא יודע איך, אבל זכרתי אותך, מרדכי קדוש שמו. היה תלמידי בתיכון הדתי וגם השתתף באותה קייטנה ובקייטנות נוספות. הוא היה ידוע בתור ילד שובב. רבים חשבו שהוא לא ימשיך בתלם, אך הנה הוא עומד לידי, יהודי שומר מצוות סב לנכדים שומרי מצוות כולם.

"הקייטנה המשיכה גם בשנים הבאות ובכל פעם הייתי לוקח לצוות ההדרכה תלמידים מהתיכון בו לימדתי, בדרך כלל כאלה שהחלו להתקרב לחב"ד. כשהם חוו על בשרם עשייה שכזו, הם היו משלימים את התקרבותם. ישנו שליח חשוב באחת מערי הצפון ששימש כמדריך אצלי בקייטנה בשנת תשל"ד".

בשנת תשל"ה ניהל את הקייטנה הרב יוסף הרטמן. בשיחה שקיימנו עמו הוא סיפר שזו אכן הייתה שיטתו